

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 37

van **KOEN DANIËLS**

datum: 9 oktober 2020

---

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Basisonderwijs - Peiling 'Mens en maatschappij'

In 2019 werd een peilingsonderzoek 'Mens en maatschappij' uitgevoerd in het basisonderwijs. Dit onderzoek werd uitgevoerd door het 'Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen' in opdracht van de minister van Onderwijs. In een peilingsonderzoek wordt nagegaan of de meerderheid van de Vlaamse leerlingen de eindtermen behaalt.

1. Hoeveel scholen en leerlingen namen deel aan die peilingsproeven?
2. Wat zijn de meest opvallende resultaten en hoe verhouden die resultaten zich tot de resultaten van eerdere peilingen?
3. Welke conclusies trekt de minister uit deze peiling?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 37 van 9 oktober 2020

van **KOEN DANIËLS**

1. Een representatieve steekproef van 2.747 leerlingen uit het zesde leerjaar, verdeeld over 100 scholen, nam deel aan de peilingsproeven voor mens en maatschappij.
2. Vijf domeinen van het leergebied mens en maatschappij kwamen aan bod in de peilingstoetsen. Onderstaande tabel geeft de resultaten per domein weer voor de peiling van 2019 en vergelijkt deze met de resultaten van 2010.

Domein	% van de leerlingen dat de eindtermen behaalt (* indien een significant verschil t.o.v. 2010)	
	2019	2010
Maatschappij	45*	53
Persoonlijke tijd	73	74
Historische tijd	70	69
Oriëntatie en kaartvaardigheid	79*	75
Ruimtegebruik, verkeer en mobiliteit	71*	75

In algemene zin zijn de resultaten van deze peiling teleurstellend. Voor het domein maatschappij behaalt niet de helft van de leerlingen de eindtermen. Er is een duidelijke achteruitgang ten opzichte van de peiling in 2010. Voor de overige vier domeinen behaalt tenminste 70% van de leerlingen de eindtermen. Er is een vooruitgang ten opzichte van de vorige peiling voor het domein oriëntatie en kaartvaardigheid, en een achteruitgang voor ruimtegebruik, verkeer en mobiliteit.

Meisjes presteren gemiddeld beter dan jongens voor het domein persoonlijke tijd. Jongens scoren gemiddeld beter voor de domeinen historische tijd en oriëntatie en kaartvaardigheid. Zoals doorgaans blijkt uit onderzoek naar leerlingenprestaties, scoren leerlingen met Nederlands als thuistaal en/of met een hogere sociaaleconomische status over het algemeen beter op de peilingsproeven.

Verder stellen de onderzoekers vast dat betere resultaten op de peilingstoetsen gerelateerd zijn aan kenmerken van de leerlingen (bv. een sterkere motivatie voor mens en maatschappij) en kenmerken van het gezin (bv. een stimulerend thuishilimaat).

Naast deze schriftelijke toetsen, nam een deel van de leerlingen deel aan een praktische proef met opdrachten over brongebruik, oriëntatie en kaartvaardigheid en algemene ruimtelijke vaardigheden. Afhankelijk van de bron of de complexiteit van de gevraagde informatie, slaagt tussen 19% en 86% van de leerlingen erin de opdracht op te lossen. Een hoog slaagpercentage voor de opdrachten rond brongebruik komt voor bij informatie die sterk gestructureerd en letterlijk terug te vinden is, en een laag slaagpercentage bij vragen die meer interpretatie vereisen. Het selecteren van trefwoorden en het terugvinden van informatie lukt beter via digitale applicaties dan via teksten.

Een factsheet met een overzicht van de belangrijkste resultaten is te vinden via volgende link:

https://www.kwalificatiesencurriculum.be/sites/default/files/atoms/files/Factsheet%20MM%202019_DEF.pdf

Een brochure met een uitgebreide toelichting is te vinden via:

https://www.kwalificatiesencurriculum.be/sites/default/files/atoms/files/Brochure_MM_BaO_2019_DEF.pdf

3. Vooral de resultaten voor maatschappij en voor de praktische proef zijn teleurstellend. Deze sluiten helaas aan bij de dalende tendensen vastgesteld in ander onderzoek naar de prestaties van Vlaamse leerlingen zoals eerder peilingsonderzoek en internationale onderzoeken waaronder PIRLS en PISA.

In mijn beleidsnota kondig ik onder andere volgende initiatieven aan om de onderwijskwaliteit in het basisonderwijs te verhogen:

- *Het ambitieus herschrijven van de eindtermen basisonderwijs*
Hiervoor zijn ontwikkelcommissies samengesteld die na de herfstvakantie aan de slag gaan om nieuwe ontwikkelingsdoelen en eindtermen voor het basisonderwijs uit te werken voor de zestien sleutelcompetenties opgenomen in het kaderdecreet. In mei 2021 zullen de ontwikkelcommissies de nieuwe onderwijsdoelen opleveren waarna het regelgevend traject kan starten. Deze doelen zullen vanaf 1 september 2022 geïmplementeerd worden in de klas.
- *De invoering van gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven*
Ik voer deze proeven in om de kwaliteit van ons onderwijs nauwgezet op te volgen. In het basisonderwijs is de eerste afname van de proeven voorzien in 2024-2025.
- *Een verhoging van de werkingsmiddelen en de omkadering voor basisscholen*
Ik wil tijdens deze legislatuur een versterking van het basisonderwijs realiseren voor een bedrag van 100 miljoen euro, naast een gelijktrekking van de werkingsmiddelen voor het kleuteronderwijs met die van het lager onderwijs. Een eerste schijf van 23 miljoen is vanaf dit schooljaar toegekend onder de vorm van extra zorgpunten voor leerlingondersteuning op de klasvloer.

Specifiek naar aanleiding van deze peilingsresultaten wil ik in overleg met de onderwijspartners een actieplan ontwikkelen om de pijnpunten aan te pakken. Naast acties vanuit de overheid, vraag ik hiervoor de medewerking van de pedagogische begeleidingsdiensten, de lerarenopleidingen, de educatieve uitgeverijen en wetenschappelijke experts.

Via online studiedagen wil ik het onderwijsveld uitgebreid informeren over deze peilingsresultaten en inspiratie bieden vanuit krachtige praktijkvoorbeelden en onderzoek. Het eerste webinar vindt plaats op 27 november 2020. Meer informatie is te vinden via volgende link: <https://peilingsonderzoek.be/wp-content/uploads/2020/10/Uitnodiging-SO-dag-webinar-peiling-mens-en-maatschappij-BaO-laatste-versie-1.pdf>